

והאי דכתיב: "בעפולים" — קרינן: "במחורים", משום ש"עפולים" — לשון מפורש יותר לגנאי הוא.

וכן בהאי דכתיב: "ויהי רעב גדול בשומרון וגו' עד היות וגו' חריונים בחמשה כסף", לא קרינן "חריונים", שהוא גנאי ביותר, דמשמע שהיו אוכלים את גליהם מרוב רעב, אלא קרינן: "דביונים", דהיינו, הזב מן היונים¹⁴⁸.

וכן בהאי קרא, דכתיב כאשר צר רבשקה שר צבא אשור על ירושלים, שאמר רבשקה: "הלא על האנשים הישבים על החומה לאכול את חוריהם ולשתות את מימי שיניהם", ד"חוריהם" — היינו רעי היוצא דרך חור פי הטבעת, ו"מימי שיניהם" — היינו צואה לחה ורכה [ונקראת כך מפני שיש שיניים לכרכשתא], שיאכלום אותם האנשים מחמת רעב המצור, לא קרינן הכי. אלא קרינן ביה בלשון נקיה: "לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם".

והאי דכתיב: "ויתצו את בית הבעל וישמהו למחראות", דהיינו בית הכסא, מלשון חור מוצא הרעי — קרינן בלשון נקיה: "למוצאות".

רבי יהושע בן קרחה אומר: "למחראות" קרינן הכא, כשמנן. מפני שהוא גנאי לעבודה זרה.

אמר רב נחמן: כל ליצנותא אסירא, בר מליצנותא דעבודה זרה — דשריא.

מנלן?

דכתיב: "כרע כל קרם נבו", וכתוב: "קרסו כרעו יחדיו לא יכלו מלט משא וגו'".

והכי הוא פירושא דהני קראי:

"בל" ו"נבו" — שמות עבודה זרה שבבבל הם. ומשחק המקרא על הפסילים, ואומר שקרסו ונפלו במקומם, ולא יכלו למלט עצמם כשנלכדה בבל.

וקרא ד"לא יכלו מלט משא" — הכי פירושו: לא יכלו למלט עם עצמן עם המשא שבמעיהן¹⁴⁹.

רבי ינאי אומר, מהכא חזינן דליצנותא דעבודה זרה שריא:

דכתיב: "לעגלות בית און יגורו שכן שומרון, כי אבל עליו עמו, וכמריו עליו יגילו, על כבודו כי גלה ממנו".

והכי הוא פירושא דקרא:

על פורענות העתידה לבוא לעגלי בית און [שהיא בית אל] — יגורו [יפחדו] שכן

כ"ה] פירש, ד"חריונים" — היינו היוצא מחור היונים. ו"דביונים" הוא לשון נקיה יותר, מה שזב מן היונים.

149. ורש"י בישעיה פירש דלא יכלו להוציא מה שבמעיהן, והרד"ק ומצודת דוד שם פירשו, דלא

אומר בלשון מושאל. דלשון שכיבה אינו שם המשגל, שהרי מצינו לשון שכיבה גבי שינה: "וישכב במקום ההוא". וכן: "ותעל שכבת הטל" — שהטל היה שוכב על המן.

148. כך כתב רש"י. והרד"ק שם [מלכים ב', ו'